

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ANYANYELVI VETÉLKEDŐ

FELADATSOR

IV. osztály

MEGYEI FORDULÓ

2017. április 8.

CSAPATNÉV:.....

1. SZÓRA BÍRÓ

- Pótoljátok a csonka szavakat egy-egy találó mássalhangzóval, hogy kikerekedjék a mondóka: egy egyszerű és igaz népi bölcsesség!

Íze van a ____ónak,
Értelme a szónak,
Hidege a ____ónak,
Tüze a jó ____ónak,
Feneke a ____ónak,
Jutalma a ____ónak.

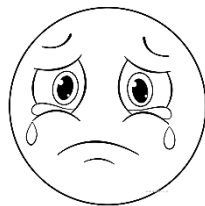
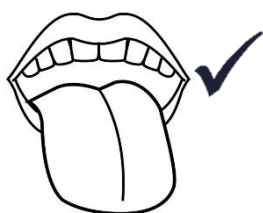
2 perc
5 pont

CSAPATNÉV:.....

2. SZÓCSALÁD

Az **anya** szó a magyar nyelvben igen termékeny, népes szócsaládot alkot. Számos szólásban, kifejezésben és szóösszetételben használjuk. Több mint száz olyan szavunk van, amelyben az **anya** szó szóelőtagként jelenik meg. **Pl. anyatárs, anyatermészet, anyaoil.**

- Keressetek **anyás** összetételeket a meghatározásokhoz! Az előtag minden esetben **anya**, az utótagot pedig lerajzoltuk!

a) legelső szavaim nyelve anyanyelvi

b) gyermekét elszántan védi _____

c) hatósági nyilvántartás _____

d) újszülött eszi _____

e) bőrön van _____

f) szülőháza _____

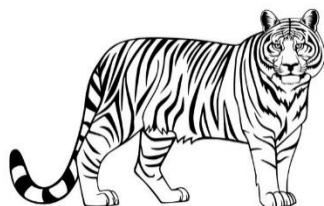
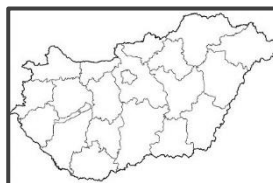
g) kaptár úrnője _____

h) szófogadatlan _____

i) szerelő használja _____

j) repülőgép-hordozó _____

k) egy nemzet állama az elszármazottaknak _____

3 perc
10 pont

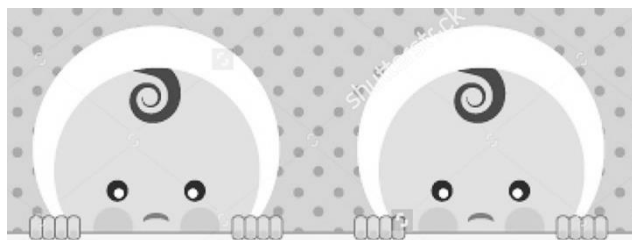
CSAPATNÉV:.....

3. IKERSZÓK

Az ikerszók nyelvünk különleges, játékos alkotásai. Ahogy az ikertestvérek nagyon hasonlítanak egymásra, úgy az ikerszók tagjai is hasonló hangzásúak. A mi ikerszó vagyunk páratlan, több mint 2300 ilyen csengő-bongó szavunk van.

- Találjátok meg a megadott szavak ikertársát. Döntsétek el, hogy kötőjellel vagy egybe írandók! A beírt szavak első betűiből az **édesanya** régies, tájszólásos formája olvasható, az kerüljön a szótári szócikk üres sorába!

pl. fidres-fodros, tarkabarka

hal

fiúl

bejnye

lobbal

rí

bona

bajos

fári

begyedem

édesanya (fn) ◇ szülőanya, anya,
mama, anyika, anyácska, anyuka,
anyuska, mamácska, mamóka,
mámi, mamuska, mámika,
anyuci, muter (szleng), édesmama
(táj), édes (táj), kedvesanya (táj),
_____ (táj)

◆ MOSTOHAANYA, MOSTOHA

*Rokon értelmű szavak szótára
édesanya szócikkely*

3 perc
10 pont

CSAPATNÉV:.....

4. MESÉLŐ CSALÁDFA

Benedek Elek, népünk nagy mesemondója, ősi tősgyökeres székely család sarja. Az anyatejjel szívta magába a népköltészetet, az ízes magyar beszédet. Édesapja Kisbacon egyik legjobb mesélője volt.

- Egészítsétek ki Elek apó családfáját. A megadott betűkből rakjátok ki hat gyermekének a keresztnévét, majd írjátok be az üres almákba!

a) A C E L L M R

b) Á S O N J

c) A Ó R S Z

d) A F L R Ó

e) A Á I M R

f) E E L K

- Írjátok egy találó közmondást ehhez a családfához!

A kisbaconi Benedek család címere

3 perc
6+4=10 pont

CSAPATNÉV:.....

5. SZÓFONÓ

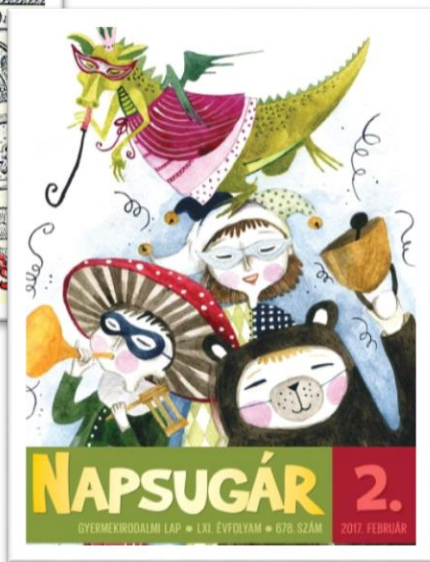
*Benedek Elek egyik szellemi gyermeke a **Cimbor**a gyermeklap volt, az egyetlen erdélyi magyar gyermeklap abban az időben. A Cimbor méltó utódjaként 1957 januárjában indult meg a **Napsugár**. Ki a Napsugár folyóirat jelenlegi főszerkesztője, dédelgető dajkája immár 25 éve, anyanyelvi versenyünk megálmodója és főszervezője? Az ő családnevét rejti a rejtvény.*

- Húzzátok alá a szópárok közül a családtagok megnevezésének **helyes formáját**. A helyes szóalak előtti betűket összeolvasva megtudjátok a Napsugár főszerkesztőjének vezetéknévét. Azt írájátok az adatlapra!

Megjelenés: 1922-1929

Főszerkesztő: Benedek Elek

Megjelenés: 1957-

Főszerkesztő (1992-): _____ **Emese**

Z
Á
I
G
Ö
É
N
y

anya

ötcse

nénje

atyja

bátja

huga

menye

növère

C
S
R
K
M
O
R
D

annya

öccse

nényje

attya

bátyja

húga

menje

növère

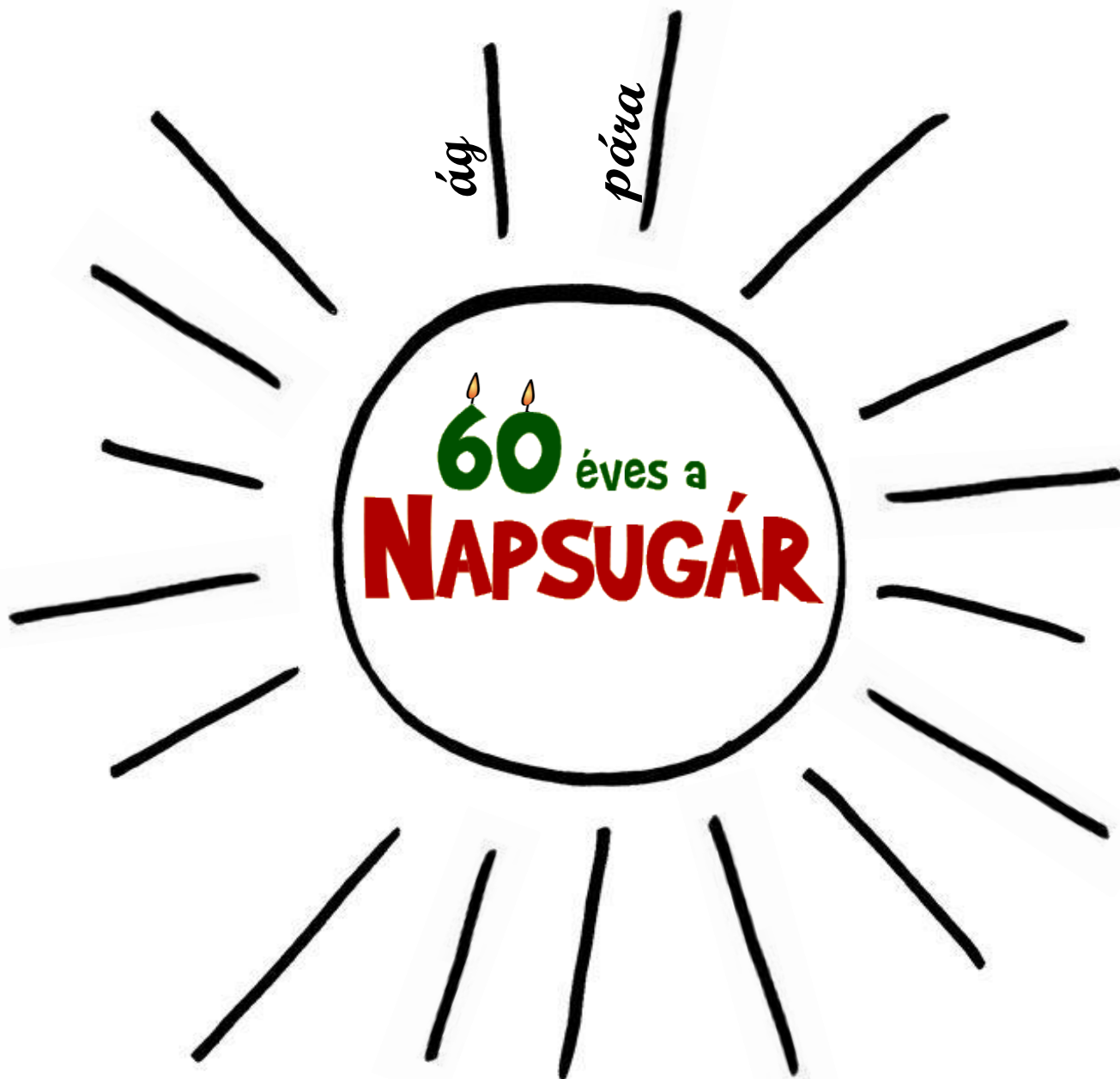
3 perc
10 pont

CSAPATNÉV:.....

6. SZÓKELTETŐ

A Napsugár folyóirat 60 éves! Isten éltesse tündöklő ragyogásban még sok felhőtlen éven át!

- A **NAPSUGÁR** betűiből alkossatok minél több értelmes magyar szót! Írjátok helyesen a napsugarakra! A betűk sorrendje nem számít, viszont egy szón belül betű nem ismétlődhet.

3 perc
1 pont/szó

CSAPATNÉV:.....

7. BECÉZGETŐ

A szóvégi –ka toldalékkal legtöbbször becézgetni szoktunk.

Pl. Andráska, asztalka.

Vannak azonban olyan szavaink is, melyek végén a –ka nem becézés.

Pl.: macska, uborka.

- A **-ka** hozzáadásával alkossatok új szavakat. A meghatározások és a példák segítenek.

a) kávézóhely + ka = vízi jármű *lárka*

b) vízi növény + ka = rovar *sáska*

c) kopasz + ka = sokszínű

d) retesz + ka = cella

e) c rnadarab + ka = halcsont _____

f) egy bizonyos szín + ka = mesehős _____

g) hallószerv + ke = kis kabin _____

h) harap + ka = tenyere _____

i) nyelvével simít + ka = daliás legény

j) vés, karcol + ka = ravasz állat _____

k) $\text{mohón eszik} + \text{ka} = \text{állatcsapat}$

1) egy íz + ka = növény _____

4 perc
10 pont

CSAPATNÉV:.....

8. SOK BESZÉDNEK SOK AZ ALJA

Nem mindegy, hogy valaki mellébeszél, megbeszél, kibeszél vagy félrebeszél.

- Kata az édesanyjával beszél telefonon. A rossz vétel miatt, nem hallatszott minden. Pótoljátok a hiányos részeket a megadott szavakkal. Vigyázzatok, ezeknek a kis szavaknak jelentésmódosító szerepük van!

át, ki, tele, be, le, mellé, rá, össze, meg, túl, el

Szia Kata!

Szia, anya! Délután fel szeretnék menni Panniék-hoz, hogy átbeszéljük a házi olvasmányokat. Ne aggódj, beszéltem arra, hogy ne a gépen játsszunk, hanem jobb, ha tanulunk.

Panna is most hívott.
 beszéltetek?! S
mi a helyzet Zsófiával?

 beszélgettem ma vele is, s megmondtam, hogy nem volt szép dolog beszélni a közös titkunkat. Erre ő folyamatosan beszélt, szerintem beszélte magának, hogy ő nem is hibás a dologban. De én ezt nem hiszem, akármivel is próbálja beszélni a fejemet. Holnap majd alaposan beolvasok neki, s erről ne is próbálj beszélni!

Jól van, drágám, le kell tennem, mert beszéljük a perceimet, de majd otthon mindent beszélünk!

4 perc
10 pont

9. OLVASÓPRÓBA

- Olvassátok el közösen a szöveget! Valaki a csapatból olvassa fel hangosan, kifejezően, folyékonyan!

Fóris-Ferenczi Rita:

Varázsszavak

Figyelj, kistesó!

Azt mondják a felnőttek, hogy meg kell tanulni egy csomó dolgot, ha boldogulni akarsz az életben.

Hiába bömbölsz, mert azt csak anyu érti. Azt mondja, lehet hallani a sírásodból, hogy éhes vagy, álmos vagy, nyugös vagy, tele van a pelus. De anyunak különös hallása van.

Apunak hiába mondod, hogy „Hallod apu? Apu! Hallod?”. Oda kell menni hozzá, és meg kell fogni a kezét.

Nagymami tényleg süket, neki meg kell rángatni a szoknyáját.

Nagytesóval ne is próbálkozz, mert ő most csak magával van elfoglalva. Azt mondják a felnőttek, hogy kamaszkorban van, és az nehéz időszak.

Az iskolában fel kell nyújtanoa a kezed, ha akarsz valamit. Így szereti a tanci. Azt mondja: „Ne beszéljetea egyszerre! Jelentkezzetea!” Igaz, de nem tudom, hogy is van ez. Mert akkor is felszólít, és kérdez, ha nem jelentkezel, s nem akarsz mondani semmit.

Ha meg elmegyünk ismét abba a nagyvárosba, ahol a nyáron voltunk, és eltévedsz, mint én, hát..., hát akkor meg kell tanulnod románul.

*Felkészülés: 4 perc
10 pont*

CSAPATNÉV:.....

10. VÉLEMÉNYKERESŐ

Három nyelvőr, három vélemény. Osszátok szét egymás között a feladatot, és ki-ki írja meg, majd olvassa fel nekünk a maga kis szövegét.

Mi a véleményetek a nyelvtanulásról? Fejtsétek ki a zsűrinek néhány mondatban, hogy szerintetek miért fontos egy magyar gyermeknek minél helyesebben tudni **magyarul**, **románul** és **angolul**. Érveljétek, indokoljátok!

Szövegalkotás: 6 perc

Összesen: 3 x 5 pont=15 pont

Magyarul:

Románul:

Angolul:

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ANYANYELVI VETÉLKEDŐ

JAVÍTÓKULCS

IV. osztály

MEGYEI FORDULÓ

2017. április 8.

1. SZÓRA BÍRÓ

Íze van a s ónak,
Értelme a sz ónak,
Hidege a h ónak,
Tüze a jó l ónak,
Feneke a t ónak,
Jutalma a i ónak.

2 perc;

1 pont/betű

Összesen: 5x1=5 pont;

2. SZÓCSALÁD

- a) legelső szavaim nyelve: anyanyelvi
- b) gyermekét elszántan védi: anyatigris
- c) hatósági nyilvántartás: anyakönyv
- d) újszülött eszi: anyatej
- e) bőrön van: anyaajegy
- f) szülőháza: anya föld
- g) kaptár úrnője: anyakirálynő
- h) szófogadatlan: anyaszomorító
- i) szerelő használja: anyacsavar
- j) repülőgép-hordozó: anyahajó
- k) egy nemzet állama az elszármazottaknak: anyaország

3 perc;

1 pont/szó

Helyesírási hiba: -0,2 pont

Összesen: 10x1=10 pont;

3. IKERSZÓK

él-hal
dül-fül
ejnye-bejnye
sebbel-lobbal
sír-rí
zenebona

Megfejtés:
édesszüle

ügyes-bajos
lárifári
egyedem-begyedem

3 perc
1 pont/szó; 1 pont/ megfejtés

betűcsere = szóhiba

hiba a szókapcsolásban, időtartam jelölésében: -0,2 pont

Összesen: 9+1=10 pont

4. MESÉLŐ CSALÁDFA

- Marcell János Rózsa Flóra Mária Elek

1 pont/szó;

Csupa nagybetűs írás: -0,2 pont/szó

Részpont: 6 pont

- Nem esik messze az alma a fájától.
Az alma nem esik messze a fájától.

A megadott szórend egyike: 4 pont/szólás;

Mivel a közmondások állandósult szókapcsolatok, ahol a szórendnek jelentősége van, ezért
más szórend csak részben fogadható el, ha értelmes tartalmilag: 2 pont/szólás;

Töredékek: 0 pont/ szólás

Részpont: 4 pont

3 perc

Összesen: 6+4=10 pont

5. SZÓFONÓ

Z	<u>anya</u>	C	an ny a
Á	öt cs e	S	<u>öcc</u> se
I	<u>nén</u> je	R	nén y je
G	<u>at</u> ya	K	at ty a
Ö	bát j a	M	<u>báty</u> a
É	hug a	O	<u>hú</u> ga
N	<u>men</u> ye	R	men j e
Y	növér e	D	<u>nőv</u> ére

Főszerkesztő (1992-): **Zsigmond Emese**

3 perc

1 pont/szó; 2 pont/ megfejtés

Összesen: 8+2=10 pont

6. SZÓKELTETŐ

ág, pára, a, agár, apu, apás, apus, ágas, ár, ára, árgus, áru, ás, árna, gusa (tájnyelv), na, nap, Pán, pang, pangás, pár, párna, rá, rag, rág, rágná, ragu, rang, ránga (népies) sár, Sára, sárga, saru, spárga, sugár, ugar, ura, urán, uras, USA (mozaikszó), stb.

3 perc

1 pont/szó

Maximum pont: nincs

7. BECÉZGETŐ

- a) kopasz + ka = sokszínű: tarka
- b) retesz + ka = cella: zárka
- c) cérnadarab + ka = halcsont: szállka
- d) egy bizonyos szín + ka = mesehős: Piroska
- e) hallószerv + ke = kis kabin: fülke
- f) harap + ka = tenyere: marka
- g) nyelvével simít + ka = daliás legény: nyalka
- h) vés, karcol + ka = ravasz állat: róka
- i) mohón eszik + ka = állatsapat: falka
- j) egy íz + ka = növény sóska

4 perc;

1 pont/szó

Összesen: 10x1=10 pont;

8. SOK BESZÉDNEK SOK AZ ALJA

rábeszéltem
összebeszéltetek
Elbeszélgettem
kibeszélni
mellébeszélt
bebeszélte
telebeszélni
lebeszélni
túlbeszéljük
megbeszélünk

4 perc;

1 pont/igekötő

Összesen: 10x1=10 pont;

9. OLVASÓPRÓBA

Fóris-Ferenczi Rita:

Varázsszavak

Felkészülés: 4 perc

Pontozási szempontok:

- olvasástechnika: 3 pont*
- értő hangsúlyozás: 3 pont*
- árnyalt, kifejező előadás, érzelmek: 4 pont*
- Hiba a szöveghűségben: -0,2*
- Összesen: 10 pont*

10. VÉLEMÉNYKERESŐ

Szövegalkotás: 6 perc

Pontozás minden véleménynél: 5 pont/nyelvőr

- tartalom, érvelés, eredetiség: 3 pont*
- nyelvi megformálás, árnyalt kifejezés mód: 1 pont*
- kifejező felolvasás: 1 pont*

– nyelvhelyesség, helyesírás: -0,2/hiba

Összesen: 3x5 pont=15 pont

A feladatsor kb. 100 pont, az 6. feladattól függően. Ehhez a pontszámhoz a „Szólj, szám!-ot” beküldők még 3 pontot kapnak minden beküldött hónapért (április nem számít).

Minden feladatnál a helyesírási hibákra pontlevonás jár: **- 0,2 pont/hiba.**

Kellemes időtöltést!